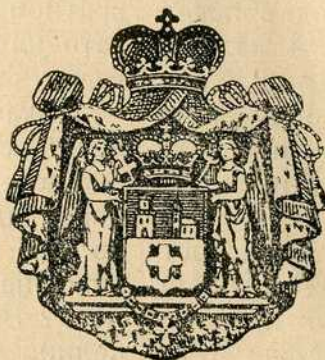

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 2

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 13. јануара 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ЛУКИЈАН

по милости Божјој православни српски епископ
будимски и администратор епископије
темишварске и т. д.

свему пречасном и часном свештенству и љубљеном духо-
вном стаду свом: благодат и мир од Господа Бога и
Спаса нашег Исуса Христа, и од смирености своје ар-
хипастирски поздрав и благослов!

Христос се роди!

Овим радосним речима сретају се и поздрављају данас сви православни по селима и градовима, покрајинама и земљама, где год се верује и исповеда вера православна. Дивним и одушевљеним стихирама и песмама црквеним величамо и слаavimo узвишени догађај, који се на данашњи дан збио, када се грешноме човеку поново указа велика љубав и милост, неизмерна благодат и благодат Божја, јер данас се роди у Витлејему, граду Јудином, Спаситељ наш, Син Божји јединац од пресвете Дјеве Марије, да из своје безграничне љубави и милосрђа према нама људима узме на себе

велико и тешко дело искупљења, да нас људе својим страдањима и крсном смрћу својом измири са вечном правдом Божјом.

Радујмо се зато данас сви без разлике, и стари и млади, богати и убози, као што се радује и роб, кад му скину ланце и окове и пуште га на слободу, јер нас је Спаситељ ослободио вековног робовања и скинуо нам ланце и окове тешког греха прародитељског. *Радујмо се*, јер рођењем Спаситељевим нестане таме и хладноће, у којој донде бесмо, јер упознамо правога и истинитога Бога, који нас је све светлошћу и топлотом неизмерне љубави своје поново на груди своје пригрлио и посинио.

Па ипак зато можемо ли и поред све те радости и одушевљења радосни бити у онаквој мери, у каквој би требали да смо? Осећамо ли се достојнима оне велике милости Божје, коју нам је искупљењем нашим указао?

Кад помислим како је у данашњем свету, те видим како у њему још и сада ратује човек против човека, — гледам како јачи слабијега тлачи, и опајам како се данас слабо пази на

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чистоту хришћанског живота, како све дубље и дубље падамо у грех, а на спасење ни не помишљамо, — онда ме, брижног архипастира вашег и верног сина светог православља и народа српског у место радости спопада туга и жалост, коју ни данашњи радосни празник Христова Рождества не може у срцу моме да прикрије, јер стрепим, да ми поверено стадо, које жарко љубим и пазим, не пропадне.

Горка је истина, која се на жалост порећи не да, да нам народ пропада и морално и материјално, а пропада стога, што је одступио од чистоће Христове науке, што није више побожан и богобојазљив, — пропада због неморалног живота и неслоге своје, због раскоши и неумерености у свему, и што није довољно умешан и марљив. О том сам се уверио више пута обилазећи крајеве, у којима Срби живе.

Питам вас: Зар није звезда витлејемска, која је довела источне мудраце новорођеноме цару, нама свима показала пут спасења? Зар вам светлост узвишене и божанствене науке Христове не светли више тако сјајно, кад не идете више правом стазом, већ сте залутали по мрачним путевима, који вас воде очитој пропасти?

Не чудите се дакле, што ћу вас и овом приликом у кратко упозорити на нека зла и неке мане ваше, које вас понајвише тамане и што ћу вам по могућству указати пут, којим вал поћи ваља, ако хоћете у овим крајевима, као народ, да опстанете и напредујете.

Црква православна и вера наших прадедова у великој је опасности; лажни учитељи појавили се у њој, те одвраћају народ од цркве, пуне им главе лажним учењима, те многи, који су у вери својој површно обучени или су малодушни, постају према њојзи равнодушни, у храм Божји на молитву слабо одлазе, Богу се не моле, грехе своје не исповедају, не кају се и не причешћују, дивне обреде црквене исмевају и омаловажавају. Такви не живе по науци Христовој, нити се старају како ће им бити на ономе

свету и како ће пред суд праведни изићи, њима је главно, да угоде само својој себичности и телесним страстима, одајући се са свим неморалном и развратном животу, па је ли чудо, ако их зато још на овом свету постизава праведна казна Божја?

Такав народ, кога више не красе врлине својих предака, који не чува више аманете, које им ови оставише, — такав народ иде стрмоглавце у пропаст своју, из које се не избави. Не пружа ли нам историја света и сувише таквих примера? Зар нису Грци и Римљани услед врлина својих попели се на врхунац славе и величине? Али кад почеше неморално и развратно живети, пропадоше, и на развалинама њихове сјајне и моћне империје, нове државе поникоше.

Непобожност и неморал јесу несумњиви знаци поквареног срца и душе човечје, они су извор свију зала. И сваки онај, који греши и живи развратно, који није васпитан у страху Божјем и није побожан, не може бити срећан и задовољан ни овога света, а на ономе не ће угледати раја небеснога; — рад таквих људи ником не користи, ни себи самом, ни породици му, а ни друштву, у коме живи.

Последица таквог неморалног и развратног живота јесу међу осталим *дивљи бракови*, кад се човек и жена, момак и девојка састају и живе невенчани. Велика и љута рана је то на телу нашега народа, од које, ако се зарана не излечи, биће му од врло рђавих последица. Они, који у дивљем браку живе, не боје се Бога, нити се људи стиде, они живе као дивљаци, као животиње; за њих не важе ни црквени, ни грађански закони, њима је главно, да удовоље својим ниским телесним страстима. Имају ли такви стида и срама у себи? Немају, јер да имају, не би живели невенчани, не би били блудници. Имају ли такви хришћанског поноса у себи? Немају, јер да имају, не би се никад у свету показали; бегали би од људи, јер их сваки презире, сваки их се клони и избегава. А помишљају ли такви и на плодове њиховог без-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

брачног живота, на децу, која се у таквом стању, у греху рађају? Имају ли душе, подноси ли им савест, да изложе невину децу своју презирању целог друштва? Јер ваља знати, да тај грех родитеља таквих удара жиг срамоте и презирања на чело невиног детета.

Није мање зло од овога, због кога и бројно опадамо, што *многе жене не ће деце да имају*, неке из бојазни, да им се имање међу децом не раздели, да не осиромаше; неке из велике и претеране бригае, како ће их одхранити и на пут извести; а многе богме из пуге сујете, да тобоже лепе остану, убијају пород свој већ у зачетку разним отровима, због којих не једна и животом својим плати. А је ли та бојазан и брига оправдана? Држим да није, јер погледајте само колико имају дече суседни вам некоји народи; као у кошници пчела толико их је, па опет зато напредују и не плаше се да ће их многа деца упропастити. И зар такве жене не боје се Бога, да ће их као убице казнити? Знају ли оне шта чине? Не гризе ли их савест? Подноси ли им то чинити образ и поштење?

Опазио сам на жалост и то, да код нас *исмевају онога, који је побожног срца и душе, који ревностно похађа цркву Божју и духовне старешине своје поштује*. А како је код других културних народа? Ено вам Руса и Немаца, Енглеза и Француза, ти су сви од нас културнији и напреднији у свему, ал' цркве су им свагда пуне побожног народа, без разлике узраста и сталежа. Они проводе недељне и празничне дане побожно у молитви сећајући се Бога, те чине добра и богоугодна дела, а код нас бива баш противно. Грдна је то срамота и голема несрећа за сваког и за цео народ наш што су нам храмови празни, али су нам зато крчме пуне, те народ у место да се Богу моли, он проводи време у пијанчењу и развратном говору. Зло је то страшно и ужасно, јер су му страшне и ужасне и последице.

Па зашто избегавате, зашто се ту-

ђите храмова, које су вам ваши стари подизали, да се у њиме поучите и у њима утехе нађете? Зар сте већ заборавили, да су наши прадедови за цркву и веру православну врло често крв своју пролевали и живот свој радо жртвовали? А вама је много и неколико часака само да жртвуете за цркву и молитву? Сви се волите поносити да сте православни, па зар је православље само на језику, а делима то не посведочавате? Не тако! Пропашћете, ако се не поправите и не повратите цркви нашој, која нам је и отац и мајка. Не оглушите се позиву њеном, кад вас она зовне! Оставите тада сваки посао на страну и похитајте к' њојзи, да вас она поучи и научи, утеши и охрабри. Сећајте се и имајте на уму, шта ће бити с вама до послетка, не заборављајте да морате умрети и пред суд праведног судије изићи, да одговорате за дела ваша. Чувајте се с тога од греха, живите побожно, праведно и богоудно, па ће те бити овога света срећни, а онога блажени.

Али *шта може чинити човека срећним на овоме свету?* Да ли је срећан онај, који је богат, који ужива углед у друштву, који је славан или који је велики достојанственик, који је моћан и сиљан, који многим заповеда? Колико их има, који су богати и угледни, славни и велики, моћни и силни, па опет су несрећни? Јер *не састоји се сва срећа у земаљским благима само, већ у љубави и вери у Бога и у чистој савести*. Христос Спаситељ рекао је да су блажени они, који су сиромашни духом, који су кротки, који су милостиви и чистога срца, који су мирољубиви и који су прогнани правде ради, јер је њихово царство небесно.

А зар може срећан бити онај, коме савест није мирна? Може ли бити радостан онај, који кад мисли на своје богатство, мора да се сети, да је све што има крађом и преваром стекао? Може ли бити срећан у животу онај, који је пијаница и блудник, карташ и распикућа, па помисли, како му имање на очиглед пропада, а жена и деца код

куће оскудицу трпе и гладују? Не, такови људи нису, нити могу бити срећни!

Но и ако не чине земаљска блага човека на земљи искључиво срећним, ипак она много доприносе, да се човек посредством њиховим бар донекле задовољним осећа, јер му она пружају средства, да себе и породицу своју лакше издржава. Стога није ни забрањено шта више и *потребно је и земаљска блага прибављати*, само то не сме бити главни задатак живота људског, и мора се прибављати једине само поштенем зарадом.

И баш зато што су нам и она нужна, препоручујем вам, да будете у раду вашем *умешни и радни*, јер каква су тешка времена настала, само се такав човек може одржати у борби за опстанак; а прагаоцу и Бог даје махове. Али шта би вам вредило и тећи, кад не би знали тековину вашу и сачувати. Зато будите паметни и *штедљиви*, јер не зна човек шта му носи дан, а шта ноћ. Много зависи и од тога, како ће човек да расположи са својом зарадом, како ће удезити да има сваки дан што му је нужно и потребно, и да му још што и за црне дане преостане.

Не расипајте крвавом муком стечене паре на непотребне ствари, на скупопцена одела од свиле и кадифе, не трошите изобилно на непотребне части и гозбе, на сватове и даће, на пијанке и теревенке, јер се и оно мало што имате и што сте стекли растече, а боме врло често и дугови праве. А дуг је зао друг, јер ко се једном лакомислено у дуг ували, никад се из њега искобељати не ће, он ће га целог века пратити, и на послетку га упропастити. Историја нашег народа у овим крајевима још из скоре прошлости потврђује оно што сам сада казао. Где су нам оне многе спахије, где су им грдна имања? Они пропаше, а имања њихова пређоше у руке туђинаца и све за то, што не беху чуварни и штедљиви, но живеше раскошно а расипаху своја имања.

Не стојимо боље, на жалост, ни са мањим газдама из ратарског сталеза, и они су раскошни и разметљиви. Треба

само видети како се размећу са својим имањем, особито кад кога жене и удају, ту чашћењу нема краја. Ко је имао кадгод прилике да буде у српским сватовима или на свечарима само, тај зна колико се у таким приликама изобилно пића и јестива спреми, којим би могао читаву војску напојити и нахранити. А богме такве гозбе грдних новаца стају, па да их је још имао и Бож' помози, али је морао да узајми под скуп интерес од сеоског зеленаша само зато, да се токорсе покаже пред светом, како може и он богато да процести, а после се вајка и стење под тешким теретом дуга, кога је лакомислено направио.

Па је ли то мудро и паметно? Зар се свадбе и свечарства не могу скромно у тишини и без сваког већег и излишног трошка провести? Али је то мана у нас Срба, да се не знамо умерити, него више трошимо, но што би могли. И кад више нисмо у стању ни свакидашње потребе наше, које сваким даном све већма расту, из редовних прихода наших да намиримо, постајемо незадовољни са својим стањем, настаје свађа и неслога у породици, муж постаје груб и небрежљив, жена немарна и раскалашна, а обоје слаби и несавесни према деци својој. Може ли онда у таковој породици бити среће и задовољства? Никада!

Но кад вам топло препоручујем штедњу, онда вас и опомињем, да не пређете границе паметне штедње и не паднете у крајност, која се зове *тврдицење*; јер штедња је врлина сваком човеку, ал' тврдицење ружи и нагрђује, оно је грех. Штедљив човек унапређује своје имање и сматра га само за средство, помоћу којег лакше живи, а ципија је бедни роб своје ниске страсти и похлепе за новцем. Штедљив човек ће и помоћи своме ближњем, кад се у невољи нађе, али тврдица никад ни до века, у њега је срце од камена, он не воли ни себе ни другог.

Стара историјска *неслога* српска никада није ваљда тако владала у нашем народу, као што влада сада. Нисмо сложни на црквено-автономном пољу, а сва-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ћамо се и ружимо и на политичко-друштвеном пољу; јер што једни ураде, други то кваре, што једни сазидају, други то руше, што је добро једнима криво је другима. Па докле ћемо још да трпимо то болесно стање у нас?

Погледајмо само на саборске изборе у Угарској и Хрватској и Славонији, пре кратког времена обављене, колико беше људи толико беше и ђуди, те сад у срдитој немоћи својој један другог ниским грдњама и клеветатама обасипамо, бацамо кривицу на друге, а сами смо томе криви. Ми смо малени и сиромашни, живимо у овој држави врло раштркани, нисмо компактни, а при том смо још и завађени и посвађани. Може ли онда, питам вас такав народ, који се само гложи, импоновати другоме?, можели такав народ имати наде на лепшу и бољу будућност своју у овој држави? Ја држим да не, и све дотле не, догод се ми не зближимо, док се не измиримо. Прут је за себе слаб, али је у снопу јак, вели пословица.

Оканимо се свађе и размирице, јер нас она троши и убија, удружимо све силе наше, да народ наш од пропасти сачувамо. Пренимо се из нерада, заменимо стару неслогу српску жељеном слогом, збратимимо оне, који су разбратимљени; сјединимо оне, који су поцепани; измиримо оне, који су завађени; поведимо народ српски путем религијозно-моралним, — покажимо му начин, како да се још и материјално унапреди, па сам уверен, да ће такав и само такав рад наш бити крунисан успехом и да ће бити од неизмерне користи и по Цркву православну и по народ наш српски.

И ако је непобитна истина, да народ наш српски у погледу вере и морала и материјалнога благостања рђаво стоји, ипак још нисам изгубио сву наду, да ће и у том погледу поћи на боље, — јер кроз црне облаке натуштенога неба, кроз ону таму, која нас је обузела, указује нам се зрачак светлости, који ће нам показати пут, који води лепшој и бољој будућности народној; јер од неког

времена опажа се покрет у народу, да га како у верско-моралном, тако и у материјалном погледу унапреди. Ова мисао поникла је прво у Загребу, где су неколицина родољубивих Срба, дошли до тога уверења, да наш народ само тако може напредовати, ако му на моралном и здравом темељу развије радну снагу његову на привредном пољу; научи га штедњи, удружи га међусобно, да један другог помаже, и побуди у њему заинтересовање и вољу за трговину и занате, уверени будући, да ће га на тај начин унапредити и усрећити. У ту цель основане су: *земљорадничке задруге*, које лепо већ напредују; размештена су сиромашна деца по целој монархији нашој код ваљаних трговаца и занатлија, да изуче трговину и занате, те да онда обогачени знањима и вештинама узмогу бити од користи народу, чији су синови.

С похвалом и задовољством спомињем овај покрет, јер је учињен тиме први корак к' препорођењу нашега народа; али за још веће усавршење и напредовање народно у сваком погледу од већег је замашаја онај предлог, кога је пре кратког времена један „пријатељ народа“ — пријатељима нашега народа — у Карловцима изнео (види „Српски Сион“ бр. 46.), јер је много темељитији и опсежнији.

У жељи и тежњи својој, да народ српски надалеко светли побожношћу, здравим наравственим духом и животом и да се одликује и предњачи у верској и црквеној свести; — даље, да га по примеру других просвећених народа културно унапреди, материјално осигура и од лажних пророка и учења њихова сачува, — а у нади, да се наш народ без разлике сталежа зближи, да побуди у њему љубав и саучешће према ближњима, — предложио је исти „пријатељ народа“: да свештеници и учитељи наши, по свима општинама где наш народ живи, оснују *преко зимских месеци састанке у недељне и празничне дане, ради међусобног поучавања*, на којима би се без разлике спола, сталежа и узраста поучавали: *најглавнијим верским и моралним истинама*, — *разумевању цркве-*

ног богослужења, — појању црквеном и другим корисним знањима, — даље би се обучаваами у привредним и друштвеним питањима, као у ичеларству, виноградарству, воћарству, вртарству, млекарству; — на тим састанцима би се још говорило и расправљало о разним занатима, о земљорадничким, — женским, — занатлијским задругама, — о начину васпитања деце и науци о чувању здравља и др.; једном речи на тима састанцима имао би наш народ прилике, да сазна и научи све оно, што му је за своје религијозно-морално и економско-материјално унапређење нужно и потребно. Овакав диван и спасоносан предлог могао је потећи само из чиста и родољубива срца здравога пријатеља народа српскога; и дао би Бог, да не буде само „глас вапијућег у пустињи“, као што то код нас Срба понајвише бива, него да се оствари, оснажи и добра плода донесе.

Камо лепе среће наше, да смо се ми и у прошлости, у место што смо некорисну и убитачну борбу водили са сваким, гледали и ишли за тим, да народ наш на користан рад упутимо и умудримо, — да га научимо и поучимо, да може и он са свим спремљен — по примеру других просвећенијих народа — у друштву опстати, утакмицу издржати и тако у свему напредовати!

Обраћам се зато ево и ја на свештенике и учитеље народне, јер сте особито по селима и мањим местима ви једини позвани на то, да народ учите и просвећујете, да га на добро упућујете, да по осведоченом родољубљу вашем у прошлости прионете и сада вољно и неуморно, да народ наш усавршите и унапредите; удружите се са интелигенцијом и другим народним родољубима, те припомозите заједнички и сложно, да многиокушавани и напаћени народ наш поведемо лепшој будућности. Особито препоручујем бризи вашој подмладак, ту узданицу народну, њега васпитавајте и чувајте га од зала и разних искушења, јер је као нежна, слаба биљка, којој свашта може да нашкоди, ако се не чува;

а знајте да, будућност народа основана на подмлатку, ако је он добро однегован и васпитан, сјајна ће нам бити будућност наша. Спасевајте, док се још, спасавати може. Започните посао одмах, не оклевајте, још није касно, организујте се, здружите се, поделите посао по струкама, покажите делом, а не речима, да сте искрени родољуби и да сте прави пријатељи нашега народа. — Програм тога рада вашег, истина је, врло је велик и опсежан, али се он не мора нити може наједанпут извести, за то ни времена немате и поред најбоље воље, али одаберите оно, што држите, да је према приликама у којима се налазите и потребима народа најнужније, — саставите себи план, по коме ћете радити, уврстите у њега само оно и само толико, што ћете у првом течају савладати и извести моћи и будите уверени, да ћете успети. Сваки је почетак тежак, често му стављају сметње са разних страна, али са добром вољом и истрајним радом савладаћете лако и тешкоће. Не слушајте противнике те спасоносне мисли, јер знам, да ће их бити и таквих којима није много стало до среће и благостања народног, него ће из злобе и пакости и том раду сметати, већ се угледајте на друге просвећене народе, код којих се већ одавна у том правцу успешно ради, па ћете наскоро увидети, да сте силе ваше на користан рад употребили и цео народ српски биће вам зато благодаран и захвалан.

На посао дакле сви родољуби и искрени народни пријатељи! По многим местима рад у овом правцу већ је отпочет, одзив у народу је врло повољан, заинтересовање његово све веће бива, само ваља у том благословеном раду истрајати и не малаксати, већ одважно у име Божје, све са већим одушевљењем напред корачати, и будите уверени, да ће посао ваш бити са најлешим успехом крунисан.

И дао би милостиви Господ, да нас овај радостан и светли празник „Рождества Христова“ препороди новим духом и новим животом, да нас све умудри и опамети, да сазнамо шта нам све ваља

чинити, да и нама Србима сијне већ једном зора лепше и срећније будућности!

У то име срећан вам **Божић!** Срећна нова година! Амин.

У Будимпешти пред празник Рождества Христова 1901. године.

Гореспоменути смирени епископ
Лукијан.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Што је добро?

Српским народним пословицама
истумачио др. Данило Трбојевић.

II. Добро и њему сродни појмови.

— Ако хоћемо ма коју непознату ствар да спознамо, треба прије свега да у својим мислима потражимо, што смо до тога времена тој новој и непознатој ствари слично видјели и доживјели. Неко н. пр., копајући у својем врту, нађе комад сребра, који одмах препозна као сребро. За што је пак тај комад сребра служио, то још не зна. Ако жели да и то дозна, мора га у мислима испоређивати са свијем комадима сребра, које је до тада видио. Који пут је тај посао веома лак, а кашто зна бити и врло тежак. Новац, прстен и т. д., препознаће свако на први поглед; али није тако с различитим копчама и сл., што су их стари, рецимо Римљани, на одијелу носили, а које се данас посве ријетко виде. Нађе ли такав комад сребра н. пр. дијете, или когод, ко још у опће није видио сребрна ни слична предмета, он ће си узалуд разбијати главу, одгнетавући, што би то могло бити. Такав нови предмет, којему још никада нијесмо видјели ништа бар донекле слично, нијесмо никако моћни да препознамо.

Добро срећом не спада међу предмете потоње врсте. Има веома много ствари, које готово на сваком кораку видимо, а које су добру тако сличне, те их ми често с оним стварима, које су добре, замењујемо. Тако доста пута велимо за једну исту ствар, коју сматрамо добром, да је корисна и угодна. Човјек н. пр., који по-

маже своје другу у невољи, признаје се опћенито као добар, честит и поштен човјек; таква човјека држимо ми корисним за људско друштво и угодно нам је, ако је гдје близу нас.

Друга је задаћа, којом се наше истраживање непознатијех ствари попуњује, наћи, у чем се ствар, коју истражујемо, од свију онијех, које су јој ма у чему сличне, разликује. Сличност добра с корисним и угодним је посве очигледна. Него да јасно дознамо, што је добро морамо га још умјети од корисна и угодна разликовати. А разликовати добро од овога двога пошљедњег моћи ћемо истом онда, ако најприје посве јасно и разговјетно покажемо, што је корисно, а што угодно.

Корисне и угодне ствари, како су год сличне добрим стварима, тако су сличне и међу собом. Новац је н. пр., а то ћете ми сви ви радо признати, ствар корисна; али је новац такођер ствар угодна. А угодан нам је и користан новац за то, јер има неку вриједност. Један во н. пр., велимо, вриједи 200 круна; обрнуто можемо рећи, да и 200 круна вриједи онога вола.

Вриједност дакле веже ствари корисне са стварима угодним, а вриједност је такођер нешто, што припада и оним стварима које су добре. Пита се само, каква је која вриједност, т. ј. да ли је вриједност, што је имају ствари корисне, једнака вриједности ствари угодних и добрих.

Одмах ћемо на први поглед опазити, да је свака од тих трију вриједности друкчија, те да се због тога и оне ствари, којима те различите вриједности припадају, по тим вриједностима разликују. Што се тиче понајприје вриједности корисних ствари, најбоље ћемо уочити, каква и колика је та вриједност, ако више таквих ствари једну с другом испоредимо. Корисна је ствар, како рекох, новац; корисна је надаље и храна, одијело и т. д. Знаменито је у свију ових ствари, да можемо код свију њих питати, за што су корисне, за коју су сврху оне вриједне. Новац је н. пр. користан (вриједан), јер можемо за њ што хоћемо купити; храна је вриједна, да одржимо свој живот, а

одијело, да нас заштићује од студени, и т. д. Него што је у том случају, ако нема оне сврхе, за коју корисне ствари вриједе? Ако се н. пр. не може оно што хоћемо купити, која нам корист од новаца? Узмимо, да је когод у пустињи сахарској и има у себе 1,000 000 круна, а нигдје нема живе душе, ни близу ни далеко, с ким би само једну ријеч прозборити могао. Бисмо ли и таква човјека могли назвати богаташем или може бити рађе најбједнијим сиромашом? Или која корист од хиљаде одијела, намијењених војницима који су тај час изгинули, те их сада нема ко да обуче?

Сличну вриједност имају и ствари угодне, само што је њихова вриједност још куд и камо мања и несталнија од ове. Мени је н. пр. сада угодно с вама разговарати. Али да имам случајно — не дај Боже! — какву болест која се не да излијечити и која ме је већ довела до ивице гроба, сумњам, да би ми се милило с вама овако много говорити. Или н. пр. гдјекоме од вас, који радо пуши, годи често кад може запалити цигар, а кад и кад га не жели ни видјети. А тако и у једно те исто доба једна ствар једноме годи, а другоме не. Радо бих знао да ли те ствари имају угодност саме у себи, или је та угодност тек у мислима нашим, дакле умишљена. Јер кад би вриједност угодних ствари (угодност) била у њима самијем, морала би та угодност које му драго угодне ствари бити у свако доба и за свакога (човјека) једнака, те се не би увијек и непрестанце мијењала према ђуди, расположењу итд појединих људи.

Угодне ствари дакле немају за право вриједности у себи, већ им је тек ми придајемо. Извор те вриједности није у самој ствари, већ у нама који ствар ту проматрамо. Тако може некоме бити угодно нешто, што не само никоме другоме не годи, већ у њему језу и грозу побуђује. Н. пр. грабежљивост и отимачина је угодна какву окорелу разбојнику, а како неугодна и страшна човјеку поштеноу!

Корисне пак ствари међутијем имају вриједност у себи, без обзира на онога ко их проматра, али не без свакога дру-

гога обзира. Оно што је корисно, мора, како видјесмо, бити за неку сврху корисно. Иначе је без икакве вриједности.

А сад да промотримо вриједност онога што је добро.

Осим оних двију врста вриједности, што их имају ствари угодне и корисне, од којих прва вриједност *и није за збиља у самој ствари*, а друга *јест, али тек у сиољу с неком другом ствари*, може бити још и таква вриједност, која је *у самој ствари без икаква обзира и на какву другу ствар*. Ово ћемо најбоље утврдити примјером. Новац је, како сам већ рекао, ствар корисна, и то као средство за неку одређену сврху. То исто вриједи и за храну, одијело и све друге корисне ствари. Све оне вриједе као средства, да се њима постигне нека стална сврха, или, другим ријечима, свако средство вриједи тек толико, у колико се њима даде постићи она сврха, за коју оно служи. Међутијем се може десити, да једна ствар, која нам је до сад била сврха, постане до мало средство, да њим нешто друго постигнемо. Новац нам је н. пр. средство, да купимо одијело, а одијело опет средство, да тијело од студени сачувамо. У овом је случају одијело први пут сврха, а други пут средство; сврха према новцу, за који га купујемо, а средство за тијело, за чије га чување намјењујемо. Оваких средстава, која су у исто доба и сврхе, може који пут бити цио један дуги низ. Мој Милан н. пр. сједи у врту. На једном устане, да оде у кућу, да донесе косу, да њом укосо траве, па да је даде кравама, не би ли дале више млијека. Устајање Миланово је средство да дође у кућу, а одлазак у кућу опет средство да донесе косу, и т. д. Обрнуто пак доношење косе је сврха за долазак у кућу, као и долазак опет сврха за устајање. Што је пак у опће средство, а што сврха најбоље се види из одговора на питања: За што је ово, а за што оно? А како умије питати већ и мало дијете, те је често пута, без сумње, већ и многога од вас знало тијем питањима у неприлику довести.

Како све, осим једнога Бога, има почетак, тако морају имати почетак и сви

овакви низови средстава (сврха). Тај почетак пак може бити у сваком таквом низу само средство, јер ништа на свијету, што хоћемо да постигнемо, не долази само од себе, већ се све стјече трудом или нашим или туђим. Тај труд је средство, а оно, што желимо постићи, сврха. Из овога међу тим видимо још и то, да како год мора сваки такав, ма како дуги низ средстава (сврха), почињати са средством, тако мора он уједно и свршавати са сврхом. Што више, тај свршетак је још сигурнији него ли сам почетак, јер прије него ли и какав посао почнемо, морамо најприје знати, што хоћемо, т. ј. познавати сврху нашега рада, а онда истом према тој сврси одабрати најзгоднија средства. Ово вриједи за све наше сврхе, па по томе и за ону скрајњу, која не може више да буде средство ни за што, већ јест и остаје увијек само сврха. Узмимо ипак, да когод тога не ће да призна, већ тврди, да задња она ствар *може бити*, или још више, да *јест* средство, а не сврха, ја ћу га само то упитати: Може ли бити и каква средства без сврхе? Та главно је код свакога средства, да је *баш за нешто* средство. Избришеш ли оно „за нешто“ или другим ријечима, уклониш ли сврху, нестаје махом и средства, јер се ни средство без сврхе, а ни сврха без средства ни помислити не да.

Сада настаје једно веома важно питање, којег никако не бих хтио ја сам ријешити, већ бих желио, да га ријешим уз вашу помоћ. То ће ми веома користити, јер ћу се прије свега моћи увјерити, како и колико сте моје ријечи до сада разумјели, а особито за то, што ће ми много лакше бити на то питање одговорити помоћу вашом него саму. То пак питање гласи: Колико у опће може тих задњих сврха бити? Но, буди добар, куме, те ми ти на то питање одговори!

— Ја мислим, веома много.

— Што ти мислиш Божидаре?

— Мени се чини, да их има безброј.

— Доиста оба двојица имате право, али само донекле. Збиља *се чини* сваком на први мах, да тих задњих сврха може бити веома много или што више — безброј, па

ипак, кад ствар мало из ближега промотримо, увјерићемо се, да је са свијем друкчије. Реци ми, куме, је ли и за какву сврху доста само једно средство, или их можда треба више?

— Чекај док промислим! . . . .

Треба их више. Ако ћу н. пр. писати, треба ми мастила, папира и перо с држаљком.

— Зар ништа више него то троје?

— А што ће ми више? Ја мислим да ми је то доста.

— Мислиш ли, да је то у опће доста свакоме, који хоће да пише?

— Ја мислим, што вриједи за ме, вриједи и за свакога другога.

— Дед, Смилко, донеси из моје писаће собе те три ствари! . . . . Метни их пред Симу! . . . Нудер, Симо, пиши, што ћу ти рећи!

— Бог с вама, господине! Како ћу писати, кад нијесам никада био у школи?

— Па ето мој кум рече, да су мастило, папир и перо с држаљком доста за свакога, ко жели писати.

— Преварио сам се опрости! Треба још и знати писати.

— И не само то, него још имати здраве руке, здраве очи и т. д. и т. д. Али махнимо се тога! Него нека покуша когод наћи примјер, гдје је само једно средство довољно, да се постигне која сврха!

На то ће Симо: „Ако ћу да ходам, ја мислим, доста су ми здраве ноге.“

— А ти дакле покушај ходати по води или зраку, па да видиш, хоће ли ти твоје здраве ноге бити доста!

(Наставиће се)

Румунска црква у XIX. веку.

(Наставак.)

Такова чисто источна откупна система управљања довела је румунски народ до крајњег сиромаштва; а с тим уједно убијана је у њему и национална свест. Крајња умна затуцаност румунског народа много је припомогла кнезовима — фанариотама у послу око угушивања националне свести. Управитељима, који долажаху у Румунију само с тога, да би што више

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

себи накупили дуката, нимало није ишло у рачун, да се брину о умном развитуку народа, ког је требало само стричи, као овце, а уз то се желело, да ти овци безгласни буду. Још је жалосније, што су се фанариоте старале да и саму религију обрну у оруђе, којим ће Румуне себи покорити. Користећи се заједничком религијом и пуноћом своје власти над Румунима, Грци-фанариоте, изгубивши своје царство на обалама Босфора, наумише сворити грчко царство на обалама Дунава. Због тога и отпоче најнеограниченија јелинизација румунских кнежевина помоћу грчке религије и грчких школа. Прво беше јелинизовано румунско дворјанство. Сва виша државна звања давана су фанариотама, који су свагда када је кнез-фанариота у румунске кнежевине долазио пратили га у великом броју. А румунски бољари, који не хтедоше изгубити свој значај у кнежевинама, морали су се претопити у Грке, подражавајући им у свему, да би само тим путем добили ма и најмањи део у управи своје домовине. Стога код њих румунски језик уступа место грчком, који постаје језиком двора, администрације и школе, служећи као знак „племства“. Румунско дворјанство тако се погрчило, да су око половине XVIII-ог века сами бољари румунски молили господара фанариота — да забрани примати у државна звања оне бољарске синове, који не знају читати и говорити грчки. Подражавајући у свему Грцима-фанариотама, румунски бољари на крају крајева постадоше, с обзиром на народ румунски, исто такови грабљивци, као и чисте фанариоте, од којих присвојише источну распуштеност и ненасите апетите. За њих беху основане грчке више и ниже школе, од којих најзнатнија беше грчка академија у Јашу. У њој су се сви предмети вишега курса предавали на грчком језику.

Грци-фанариоте постараше се да и цркву румунску јелинизују. „У то доба, пише Ксенопол, румунска црква беше погрчена нарочито у Влашкој, где су на митрополитским и епископским катедрама већим делом били Грци.“ Давање митрополитских дужности, у Молдавској и Влашкој, Грцима — беше велика несрећа по Подунавске кнежевине, јер је наносило страхан удар националности румунској. Да би сватили то, треба знати, шта беху у кнежевинама митрополити. Значај митрополита у земљи беше огроман. Он је био не само носилац извесне

црквене власти, већ је такође имао и велика политичка права. То је био врховни представник народа, његов прави национални кнез, заступник његових интереса, с чијом личношћу свезивала се национална, тако рећи, целина и самобитност румунског народа. Кнезови румунски скоро за све време турске владавине беху случајан и привремен елеменат у земљи, јер су постављани на кнежевска места само на кратко време (на три године), а што је главно, ти кнезови беху представници откушне системе Турака, показујући се, већином, као целати и отимачи народа. Сасвим други положај заузимао је митрополит. Председавајући у највишем румунском државном телу — дивану, саветник господара и бољарâ, који без митрополита не предузимаху никаково важније дело, митрополит је заиста био врховни народни представник, чувар древних права румунског народа, центар, око кога се скупљао и уједињавао сав румунски народ. Стога је он један говорио у име земље, и глас митрополитов, као главе државе, слушали су сви — и кнез, и бољари, и народ, а њему су и турски султани адресовали своје фермане, који се односе на цео румунски народ. Због тако важног значаја митрополитова у земљи румунској, обично у митрополију улажаху главни команданти оне државе, која би земљу за себе освајала; а ту, у митрополију, у тешке дане историјског живота скупљао се и народ, тражећи заштите. Појмиво је, какав је силан удар наносило румунској народности постављање Грчâ за митрополите. Али није само на том остало. И за епископе постављани су Грци, који свршаваху богослужење на грчком језику. У опће по свим епископским градовима служило се грчки. Истина, ниже свештенство остало је румунске народности, али оно беше сасвим неуко, те није могло имати никакова просветна утицаја на народ. При кнезовима и митрополитима грчке народности образовање нижег свештенства још је већма нало, јер се од будућих пастира тражило само да су писмени т. ј. да знају читати и писати, те знање црквених службâ. Та околност начинила је од њих само механичке извршиоце богослужењâ и св. тајана. Уз то и друштвени положај њихов беше врло низак. Упоредо са сељацима морали су они сносити све државне намете и остало. Митрополити и епископи грчке народности нису се ни мало старали о достојном вршењу своје уз-

вишене пастирске службе. Митрополит, добивши од кнеза-фанариоте за више или мање знатну суму новаца своје звање, одмах по именовану свом трудио се да надокнади издатке; а служећи се сваковрсном симонијом он је давао протопопска места онима, који су више платили и не разбирајући о моралним својствима постављаних. Протопопи су постављани само на годину дана, и у системи откупа, која је царовала како у грађанској, тако и у црквеној управи, играли су скоро исто такову улогу као и утеривачи пореза. Испуњавајући обвезе духовних администратора,⁹ протопопи су имали право да од свештеника и народа узимају новце за такозвану протопопску налицу и то без одређене таксе, — у размеру потпуно неограниченом. Митрополит и епископи-фанариоте постављали су без изнимке свакога за свештеника, ко је само могао платити за то постављање; отуда грдна количина свештеника без места, гладних, ничим необезбеђених, који су тумарали по држави, тражећи себи зараде и рушећи већ и без тога у очима народним опали углед свештеничког звања.

Монашки живот у то доба свеопште распуштености целокупног свештенства беше исто тако страшно пао на низак ступањ. Томе су много допринела она богатства, која време и повољне прилике дадоше манастирима. Религиозна ревност побожних кнезова и бољара доброг старог дофанариотског времена подигла је оно изобиље манастира, којим би се малена Румунија могла похвалити пред великом Русијом. А та побожност и осигурала је све манастире, надаривши их земљом и новцима; исти тај свети осећај побудио је многе кнезове и бољаре румунске да „преклопе“¹⁰ многе манастире Гробу Господњем а исто тако и другим најзнатнијим светињама и манастирима Истока. Од како почеше управљати у Румунији фанариоте налетела је маса грчких калуђера и поразместила се по румунским манастирима, да се нажива у богатству њиховом. Особито тежак положај беше „преклоњених“ манастира,

⁹ Звање протопрезвитера или протопопа у Румунији никад, као и данас, не беше чин, већ административна дужност, и одговарало је звању старих руских протопопа.

¹⁰ Отуда т. з. „преклоњени“ манастири, о којима сравнише у II. глави. Реч „преклањање“ јесте буквални превод румунске речи „incălnare“ — наклањање, преклањање, а значи, као што ћемо видети у II. глави предавање, под извесним условима, манастира под надзор другог манастира.

где игумани — Грци беху потпуни домаћини! Тамо, утонувши у чисто источној нези и раскоши, поред свих саблазиви света, Грци — монаси ни мало не живљаху анђелски — у свом анђелском чину.

Све је то најжалосније одразило се на румунском народу. Сами Турци не би нанели толико штете Румунима, колико им нанесоме кнезови-фанариоте у свези са фанариотским свештенством. Они не само да су материјално упропастили румунски народ, већ су му и душу помрачили, уништили у њему свест националности, па чак и људског достојанства. И тај живи, на свако добро спремни и дубоко верујући православни хришћански народ, доведен је био до стања жалосне глупости и несталности, која касније постаде згодно земљиште да непријатељи православља и националности посеју коров западне културе. Истина, народ је и даље остајао побожан, али та побожност беше лишена иницијативе, живота, те се одликовала механичношћу. Друга последица фанариотског режима беше поквареност румунске интелигенције. Када у Румунију продреше утицаји запада и интелигенција се „поевропеисала“, тада она одмах стаде у непријатељски одношај према православљу, представници кога беху фанариоте. Мржња на фанариоте беше пренешена и на православље, које ништа не беше криво, али се тумачило као „фанариотска култура“, „мртва установа“, која упропашћује народ искључујући могућност прогреса. А каквоу су успомену оставили за собом Румунији — Грци и грчко свештенство, показује жалба румунских бољара св. Синоду руском на митрополита Грка Игњатија, при екзарху молдавском Гаврилу, у доба, када Румунима постаде омогућен протест против фанариота. Интересантни су и одговори тих бољара, када, поводом жалбе, настаде истрага. На питање, у чему они држе да је узрок бедног стања њихове отаџбине, један од бољара (Вакареско) одговорио је: „Грци су узрок сиромашности наше отаџбине, јер они нити ору, нити сеју, већ само жању; заузимајући положаје, они имају пред очима само личне интересе“ . . . . И сви други испитивани бољари говорили су сагласно окривљујући Грке, као главне узрочнике бедног стања своје домовине.

Изложена карактеристика фанариотског режима у Румунији јесте неопходан увод у исто-

рију румунске цркве и XIX-том веку; без такве карактеристике не би могли сватити даљу историју, која управо сачињава реакцију против фанариотског периода, а из те реакције објашњавају се све важније црквено-друштвене појаве у тој земљи. (Наставиће се).

Дописи.

Из Сентандреје. (*Леп пример црквене општине.*) Оболелом нашем добром учитељу Петру Берићу поделио је Епархијски Школски Одбор допуст за годину дана и на молбу наше црквене општине именовано му за то време заменицом: Христину Јанковић, свршену приправницу из Новог Сада. Поводом тим заменица би уживала 1/2 плаће, а оболели учитељ другу половицу. Но с обзиром на тридесетогодишњу ревносту службу оболелог учитеља г. Берића у нашој школи, а на племенити предлог нашег врлог председника црквене општине г. Евгена Думче, црквена је скупштина једногласно закључила издавати г. Берићу целу његову досад уживану плаћу, која износи у готову новцу 1000 К, затим слободан стан, 17□ мет. тврдих дрва и 4 јутра ораће земље; а заменици његовој закључила је црквена скупштина издавати 600 К у готову, 4□ мет. дрве и у име станарине 80 К годишње. Овим својим закључком и делом показала је Сентандрејска црквена општина, колико и како уме ценити и наградити свога учитеља, који то ваистину заслужује. Нека је зато светао образ нашој црквеној општини и њезином врлом председнику и великом пријатељу српске народне школе г. *Евгену Думчи*. — Г. Думча штедром десницом својом засведочује истиниту љубав своју и св. цркви. Као доказ томе споменућемо и најновију намеру његову, да св. храму у Ловри (на Ченејској Ади) сасвим нов иконостас подари. А што г. Думча намери, то и учини. Бог му био у помоћи. Евала му! К.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(На дан Св. Богојављења) служио је у саборној цркви Карловачкој архијерејску литургију Његова Светост патријарх *Георгије*. После заамвоне

молитве је Његова Светост свршила и чин великог водоосвећења Богојављенског. Међу многобројним присутним вернима били су и 10 питомаца војне кадетске школе Каменичке; 9 православних Срба и 1 Румун. Питомци су се после св. литургије и водоосвећења поклонили Његовој Светости и имали су част бити на ручку код Његове Светости.

(**Покајао се.**) Пре годину и по дана оженио се неки Ђура Теодоровић, Србин из Варјаша, са неком Маџарицом у Будимпешти; али је при том изневерно своју свету православну веру и цркву и прешао у римокатоличку. Савест га је због тога грзла непрестано. Не мога души мира да нађе, незадовољан са собом и својим животом извап вере и цркве православне. Осећао је тежак грех на души и велики терет на срцу. И напослетку је отишао свом епископском православном пароху у Пешти дру Владимиру Димитријевићу, те му испричао бол све своје душе и сав скрушен изјавио му, да докле не ће имати мира, док се не врати у своју свету прадедовску веру и српску православну цркву, те га је молио, да га поново прими у св. Православље. Парох Димитријевић је скрушенога покајника примио љубављу доброга пастира, очинским саучешћем са слушао му кајање и топлотом настирске поуке поучио га је, охрабрио, утешио и подигао, те после испуњених претходних законских прописа, баш на сами празник Св. Богојављења примио га натраг у Св. Православље.

У Србији.

(**Милош Цветић**) славио је 10. јануара о. г. четрдесетогодишњицу свога глумовања, дваестпетогодишњицу редитељевања на Београдској позорници и петнаестогодишњицу књижевног рада на српској драми. Гђа Цветићка славила је исти дан такођер свога глумовања четрдесетогодишњицу.

(**Фотије Ж. Иличић**) многогодишњи управитељ путничке позоришне дружине, славиће 22. јануара у Београду у Народном Позоришту четрдесетогодишњицу свога глумовања.

Разне белешке.

(**Унијатски викаријат у Осеку.**) Крижевачка грчко-католичка бискупија поделиће се на двоје, те ће одељени део сачињавати викаријат за Славонију са седиштем у Осеку. — За бискупошког викара именован је Емилијан Коцаков досадањи бискупошки тајник.

(**Таблица рођења и умирања у Обровцу за сто година.**) Мислимо, да не ће бити без интереса, ако

које су учењаци метали у IV. и V. в. до Р. Хр. Херзонесу није било. Изненада на унутрашњој страни градских врата, испод каменитих одводних цеви, начињених у облику коритастом, беше откривена, врло добро сачувана гробница египатска од 15 каменитих цигаља.

Гробница сачињава квадрат, у виду надгробног споменика. Унутри ништа није било осим земље, али важно је где је постављена — *ниже* околних зграда. Гробница је из најраније епохе, кад још околних зграда није било, а та околност што се налази за градских врати, сведочи да је ту било гробље најстаријег Херзонеза из V. в. па можда и из VI. в. до рођења Христовог.

(Француски закон с католичким конгрегацијама — ступио у живот.) Пролетос пројектирани закон о француским католичким асоцијацијама — о коме је и у овом листу било говора — ступио је у живот. Конгрегацијама било је предложено или да се покоре закону или да од 1. Окт. напусте Француску. И што се већма рок приближавао, тим је мања нада била, да ће се закон тај изменити. Влада није ни обратила пажње како на протесте свога посланика Констана и апостолског делегата у Цариграду Бонети-а, тако ни на протесте клерикалне штампе, која је тврдила, да ће влада тим својим чином произвести раскол у цркви. Министар правде циркуларом строго је наредио да се закон приведе у практику. Конгрегације, које до одређеног рока не поднесу молбу да се разреше, а међутим чланови исте остану у земљи, подпадају под највећу законску строгост. Чланови таквих конгрегација подлеже суду, двогодишњем затвору и новчаној казни од 5000 франака. Све женске конгрегације на броју 532 и 80% мушких поднели су молбу, да се разреше и остану у земљи, само су пет ордена остали верни својој речи и то: Асумпционисте, који имаћу у Француској до 40 удружења са 188 хектара земље и касом од 5,000.000 франака; бенедиктинци у 22 департмана своја удружења са имањем од 4,000.000 франака; капуцини са 32 удружења, а имањем од 74 хектара земље и 6,000.000 франака; кармелите са 13 удружења и капиталом од 3,000.000 франака и напо-слетку језуите са 51 удружењем, са 497 хектара земље и капиталом од 59,000.000 франака. Бенедиктинци изабраше абатство Фариборо. Доминиканци, сестре асумпционисткиње и језуитске преселише се у Белгију и Австрију. Језуите изабраше Италију. Иселивши се из Француске монашки редови нису заборавили Исток, где намеравају послати своје

мисионаре међу православне народе. Законом о конгрегацијама Француска је ослабила значај католичких монашких редова, али је задобила немирљивог непријатеља у особи римског папе. Пана Лав XIII. увређен тим законом забранио је католицима да се обраћају на француског конзула на Истоку, него талијанском.

У Русији.

(Награђена дела.) Благоупокојени митрополит московски и коломенски Макарије, бивши редовни академик Императорске Академије Наука, оставио је велики капитал, из кога ће се после његове смрти, награђивати поједина књижевна дела. Награде се имају издавати сваке пете године, и то једанпут Св. Синод, а једанпут Академија Наука. 19. сент. 1901. год. у малој сали Академије Наука, под председништвом вице-президента П. Ф. Никитина, држана је јавна седница, на којој су награде подељене. Поднесено је било 11 радова, од којих је 6 одбијено.

За награду су ова дела препоручена:

- 1.) *М. И. Михелсона*: „Русская мысль и рѣчь. Опытъ русской фразеологiи“. 2.) *В. Переца*: „Историко-литературныя изслѣдованiя и материалы“. 3.) *В. Сиповског*: „Н. М. Карамзинъ, авторъ „Писемъ русскаго путешественника“. 4.) *Н. Шлякова*: „О поученiи Владимира Мономаха“. 5.) *В. Рогожина*: „Указатель къ „Опыту российской библиографiи“ В. С. Сопикова.

По оцени појединих рецензената комисија је закључила да се г. г. *Михелсону*, *Перецу* и *Сиповском* досуди награда свакоме по 1000 рубаља; г. *Шлякову* награду од 500 рубаља, а г. *Рогожину* јавна похвала. Рецензентима је изречена благодарност на њихову труду. Идуће награде делиће се у 1907. год.

(Друштво за ширење Св. Писма у Русији.) распродало је за год. 1900 у Европској Русији, у Сибиру, на Кавказу и међу јерусалимским поклоницима и хаџијама 47 990 примерака Св. Писма. Свега од 1863. год., дакле од постанка друштва распродано је, које у Европској, које Азијској Русији 2.055 821 примерак Св. Писма. Извешћа како књигопродавалаца, тако и појединих чланова друштвених, врло су интересантна, и показују како се у народу силно развија интерес за читање Св. Писма.

Крајем 1900. г. друштво је имало 1 068 чланова. У прошлој години друштво је изгубило свога врло марљивог члана Е. А. Принца, који је по пореклу Американин, али се давно доселио у Петро-

град. Његовим заузимањем уживало је друштво за 18 год. лену припомоћ (око 6000 руб.) од америчког библијског друштва, што је припомогло, да књиге Св. Писма по целој Азијској Русији рашире. Друштво шаље свакоме на захтев бесплатно каталог својих књига.

(Резултати Толстојеве науке.) Много се писало о томе, какве је горке плодове донело собом учење Толстојево. Недавно су у селу Павловки толстојевци починили ужасне шкандале и показали необузданост свога сектантског фанатизма. „Харковске новине“ овако описују тај шкандал:

Око 6 сати из јутра, 16. септ. руља сектаната под вођством Григорија Павленка, изашла је из колебе, где су целу ноћ нешто се договарали. Пред руљом је ишао један 17-годишњи новообрађени сектант и већ споменути Павленко. Први је читао Еванђеље, а други га тумачио по појмовима дотичних сектаната. Сектанти су викали: „Иде правда и истина! Христос воскрес! Ура!“ У средини руље возила се на таљигама сектантска „богородица“, девојка Јелисавета Павленко са дететом на рукама и од времена на време издизала је дете питајући: „Верујете ли Ви у овога младенца?“ Сектанти би громогласно одговорили: „Верујемо“!

Из љубопитства придружише се сектантима и неки православни. Но пошто се је још пре дочуло, да су сектанти нешто с црквом наумили, заповедила им је полиција да се разиђу. Сектанти се не покорише. И ма да не имаћаху оружја, ипак неколико људи не смедоше стати на пут толикој руљи. Дошавши до цркве сектанти стадоше викали и тући народ на молитви, ломити барјаке и иконе, разрушише престо и раскидаше Јеванђеље, изломише престони крст. Но у том дознаду православни мештани, шта се ради по њиховој светињи. За тренут ока се искупе, те јуначки јурну на толстовске бездушне вандале; те их тако испребијају, да ни један једини није могао с места отићи, а десетак их је и убијено, међу којима беше и вођа Григорије Павленко.

Ето то су плодови толстојевског учења!

Читуља.

† Максим Терзин
свршени богослов.

На дан св. Јована, у 8 часова у вече преминуо је у Ади, у 24. години свога живота, свршена богослов Максим Терзин. Покојник је био узорна владања, одличан ђак и примеран друг; пун идеала и добре воље, да се што боље и јаче спреми за свети позив свештенички и у њему да узмогне што ви-

ше послужити св. цркви и користити народу своје. Али, неумитна смрт покоси га преко реда, јер она не пита како су такви синови мили родитељима и својти, како ли су такви трудбеници потребни општем добру народа свога. Нека му је лака земља и вјечна паматъ!

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Ради равнања свакоме кога се год тиче овим се ставља до знања, да ће се оним претплатницима овога листа, који до сад задужену претплату не подмире или ју за ову годину не обнове најдаље до 17. (30.) јануара о. г., шиљање листа обуставити.

Стога молимо п. н. претплатнике „Срп. Сиона,“ којих се ова напомена тиче, да изволе према томе своју дужност испунити.

Администрација „Српског Сиона.“

Књижевне вести.

ПРЕДПЛАТА НА ДУХОВНИ ЖУРНАЛ

„СТРАННИКЪ“ за 1902. г.

Програм „Странника“ обухвата цео круг богословско-филозофске мисли и црквено-друштвеног живота. Редакција „Странника“ издаје и „Опћедоступну Богословску Библиотеку“ као бесплатан прилог.

Досада је као бесплатан прилог „Опћедоступна Библиотека Богословека“ издано: „а) Правосл. Собесѣдователное Богословіе“ од прот. Ј. В. Толмачева. б) *Исторія хришћанске цркве у XIX. вјеку*; в) *Правосл. Богословская энциклопедія* или Богословскій словарь съ иллюстраціями.

За 1902. г. биће бесплатан прилог „Богосл. энциклопедія“ 3. и 4-том (слово В, Г, Д, Е). Цена журнала с поштарином 11. рубаља. Цена пак засебних додатака „Странника“ три рубаље с поштарином — ва сваки том.

Редакція журнала „Странникъ“

С. Петербургъ

Издавалац проф.

А. С. Лопухин.

Невскій пр. №. 182.

ПРЕДПЛАТА НА АКАДЕМИЈСКЕ ЖУРНАЛЕ

„ЦЕРКОВНЫЙ ВѢСТНИК“

и

„ХРИСТИАНСКОЕ ЧТЕНИЕ“ за 1902. г.

1) „Церковный Вѣстникъ“ јест недељни журнал и орган богословске мисли и црквено-друштвеног животога у Русији и ван ње. 2) „Христіанское чтение“ јест месечни журнал и орган богословске и црквено-историјске науке у опће доступном излагању. Као *додатак* к журналима редакција издаје:

Подпуни скуп дела св. Јована Златоуста у руском преводу, уз врло повољне услове.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Обадва журнала стају годишње 10 рубаља, а са додатком „Дела св. Јов. Златоуста“ 11 рубаља 50 копејака. Један пак журнал засебно 7 рубаља, а са додатком „Дела св. Ј. Златоуста“ 9 рубаља.

Редакција „Церковнога Вѣстника“

Редактор проф.

Въ. Петербург

А. Лопухин

Невскій пр. №. 182.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 8044/1891. ex 1901.

4 1—3

О Г Л А С.

Од стране саборског одбора као управе срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима овим се обзнањује, да ће се пустава „Сириг“ у бачкој жупанији, поред тако зване пустаре „Камендин“, састојећа се 4398 $\frac{730}{1600}$ кат. јутара ораће земље, 2 $\frac{874}{1600}$ јутра баште, 7 $\frac{1268}{1600}$ јутара ливаде, 122 $\frac{236}{1600}$ кат. јутра пашњака, 72 $\frac{198}{1600}$ јутра рита и 81 $\frac{574}{1600}$ кат. јутра земљарини не подлежеће земље заједно са тамо налазећима се здањима под условима, који се могу видети у писарни саборског одбора у Карловцима и епископској писарни у Н. Саду, на дванаест (12.) година, и то од 1. новембра 1902 до 31. октобра 1914. године, на основу усмене дражбе односно на основу писмених понуда (оферта) под закуп издати.

Тога ради држаће се дана 4. (17.) марта 1902 у 10 сати пре подне у патријаршиској резиденцији у Карловцима најпре усмена дражба са искљичном ценом од 126.000 круна као једногодишњом закупнином, а после дражбе приступи ће се отварању и расправи писмених понуда, које до 4. (17.) марта 1902. у 10 сати пре подне приспеле буду.

Одобрење односно усвојење како усмених тако и писмених понуда зависи од саборског одбора, који ће о њима своју одлуку одмах по свршетку расправе донети.

Они који у усменој или писменој утакмици учествовати желе, имају пре почетка усмене дражбе, односно онда, кад своје добро запечаћене писмене понуде поднесу, у руке председ-

ника саборског одбора 13.000 круна у име жаобине положити, а они, који ивмене понуде предаду у овима још и изјавити, да су им дражбени односно закупни услови познати, и да на исте престају. При расправи писмених понуда узете се само оне понуде у обзир, које на извесну одређену годишњу закупину своју гласиле буду.

Онима, којих се понуде не приме, одмах ће се положена жаобина вратити.

На омоту оферта има се означити: „Оферта за пустару Сириг“ и иети управити „На Његову Светост преузвишеног господина Георгија Бранковића патријарха српског у Карловцима.“

У Карловцима 3. (16.) јануара 1902. год.

Георгије с. р.

Патријарх

Број 1330. К. 832. ex 1901.

2 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Исписује се на парохију у Кукуњевцу VI. разреда и доплатком од 200 круна са роком до 15/28. фебруара 1902. Молитељи имају прописно инструисане молбенице надлежним путем потписаној Консисторији до горњег рока поднијети.

Из сједнице православне срп. Епархијске Консисторије у Пакрацу 21. децембра 1901. (3. Јануара 1902) држане.

Мирон с. р.

Епископ.

Број 1350 К. 870. ex 1901.

1 2—3

Е Д И К Т.

Позива се Марија рођ. Зорић из Шида, сада непозната боравишта, да се у року од три мје сеца, рачунајући од првог уврштења овог едикта, потписаној Консисторији усмено или писмено пријави, јер ће се тужба супруга њенога, Ђуре Вучковића, кр. финансијалног пригледника у Пакрацу, против ње због злонајмерног раскидања брачне заједнице на развод брака поднута и без ње, односно са њеним уреда ради постављеним заступником одпочети и докончати.

Из седнице Епархијске Консисторије држане у Пакрацу дана 21. децембра 1901. године.

Мирон с. р.

Епископ.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таџаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уреднишству „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 66.